

Mimořádné snížení trestu odnětí svobody

Aplikace ustanovení trestního zákona upravující mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby je vázána na zjištění konkrétních skutečností, které tuto výjimečnost odůvodňují. Musí být dány zákonné důvody spočívající ve specifických okolnostech případu nebo osobních poměrech pachatele, z nichž by bylo možno dovodit, že by použití trestní sazby odnětí svobody trestním zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že by účelu trestu mohlo být dosaženo i trestem kratšího trvání. Tyto dvě podmínky (resp. alespoň jedna z nich) musí do určité míry nabýt forem, jimiž se odlišují od obvyklých okolností případu a obvyklých poměrů pachatele.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 8 Tdo 435/2009, ze dne 13.5.2009)

Nejvyšší soud České republiky projednal v neveřejném dovolání, které v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci pod sp. zn. 29 T 7/2008 podala nejvyšší státní zástupkyně v neprospěch obviněné H. S., proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. 12. 2008, sp. zn. 2 To 112/2008, a rozhodl tak, že podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. se usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. 12. 2008, sp. zn. 2 To 112/2008, v části, v níž byl ponechán beze změny výrok o trestu odnětí svobody rozsudku Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 26. 9. 2008, sp. zn. 29 T 7/2008, zrušuje. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se současně zrušují také další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Vrchnímu soudu v Olomouci přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 26. 9. 2008, sp. zn. 29 T 7/2008, byla obviněná H. S. uznána vinnou trestným činem zpronevěry podle § 248 odst. 1, 4 tr. zák. a odsouzena podle § 248 odst. 4, § 40 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody na tři roky. Podle § 60a odst. 1, 2 tr. zák., § 58 odst. 1 tr. zák. byl výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu pěti let a zároveň byl nad obviněnou vysloven dohled. Podle § 60a odst. 3 tr. zák. byla obviněné uložena povinnost podle svých sil a možností nahradit škodu, kterou trestným činem způsobila. Podle § 49 odst. 1, § 50 odst. 1 tr. zák. jí byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu zaměstnání, povolání, funkce nebo činnosti, k níž je zapotřebí zvláštního povolení, nebo jejíž výkon upravují zvláštní předpisy spojené s hmotnou odpovědností a s nakládáním s finančními prostředky v trvání šesti let. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněné rovněž uložena povinnost zaplatit na náhradu škody společnosti R., a. s. se sídlem R., Z., částku 3.563.170,- Kč.

Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se obviněná trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 4 tr. zák. dopustila tím, že v době od měsíce června 2001 do září 2007 v R., dříve okres V., na Z. ulici, jako zaměstnanec společnosti R., a. s. se sídlem v R. (dále jen R.), za účelem vlastního obohacení, zneužila své pracovní pozice všeobecné a mzdové účetní, když bez jakéhokoli oprávnění či pověření z pokladny R. průběžně v celé řadě případů vybírala různě vysoké hotovostní částky, které si ponechávala pro vlastní potřebu, což zakrývala tím, že peníze, které vybírala a ponechala si, v účetnictví R. vykazovala jako hotovostně vyplacené odměny za provedené práce mimo pracovní poměr ve prospěch R., ačkoli ve skutečnosti tyto práce nebyly provedeny a odměny za ně označeným

pracovníkům v jednotlivých měsících, ani nikdy jindy vyplaceny nebyly, a tyto fiktivní odměny, v rozporu s organizačními směrnici R. upravujícími postupy účtování, vedena záměrem ztížit své odhalení, účtovala na analytický podúčet určený pro účtování náhrad, ačkoliv správně by měly být účtovány na analytickém podúčtu určeném pro odměny z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, přičemž jednáním popsáním pod body 1. – 65. neoprávněně získala a použila pro svoji potřebu peněžní prostředky v celkové výši 5.488.622,- Kč, čímž společnosti R., a. s., způsobila škodu v této výši.

Rozsudek soudu prvního stupně napadl státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Ostravě - pobočka v Olomouci odvoláním podaným v neprospěch obviněné v rozsahu výroku o trestu. Usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. 12. 2008, sp. zn. 2 To 112/2008, bylo odvolání státního zástupce podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítnuto.

Proti usnesení odvolacího soudu podala nejvyšší státní zástupkyně v zákonné lhůtě v neprospěch obviněné dovolání. Odkázala v něm na dovolací důvody uvedené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), h), l) tr. ř. a namítla, že napadené rozhodnutí spočívá na jiném nesprávném hmotně právním posouzení, obviněné byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byla uznána vinnou, a že bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku, ačkoliv byly v předcházejícím řízení dány důvody dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř.

Důvody, pro které bylo dovolání v neprospěch obviněné podáno, spočívají podle nejvyšší státní zástupkyně v nesprávnosti výroku o trestu odnětí svobody, který byl rozsudkem krajského soudu obviněné uložen za použití § 40 odst. 1 tr. zák., ačkoliv pro uložení takového trestu nebyly splněny zákonem předpokládané podmínky. Připomenula, že pro aplikaci ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. je nutné, aby byly splněny současně dva předpoklady, a sice že použití trestní sazby stanovené trestním zákonem by bylo nepřiměřeně přísné (vzhledem k okolnostem případu nebo k poměrům pachatele) a účelu trestu lze dosáhnout i trestem kratšího trvání. Soudy obou stupňů však při ukládání trestu tyto podmínky důsledně nerespektovaly, neboť vyzvedly výlučně okolnosti, které bylo možno použít ve prospěch obviněné. Na doznání obviněné, částečnou náhradu škody, lítost obviněné nad spáchaným jednáním, napomáhání orgánům činným v trestním řízení a dosavadní řádný život bylo poukazováno jednak jako na polehčující okolnosti a zároveň jako na okolnosti na straně pachatele, které odůvodňují uložení trestu pod zákonnou sazbu. Uvedené okolnosti lze podle dovolatelky považovat bezesporu za okolnosti polehčující, lze je hodnotit jako polehčující okolnosti tzv. běžné, nikoli jako nějak obzvláště významné či výjimečné, které by se nějakým zvláštním způsobem vymykaly běžným zjištěním v jiných trestních věcech. Přeceňováno podle ní bylo zejména doznání obviněné, které nebylo vůbec dobrovolné a nikterak spontánní, neboť obviněná se přiznala až po předložení usvědčujících listinných důkazů. Svým přístupem k trestnímu řízení obviněná jistě pomohla rychlosti a plynulosti jeho průběhu, avšak nelze tvrdit, že by šlo o jediný a rozhodující usvědčující důkaz. Za zvláště významnou polehčující okolnost nelze podle ní považovat náhradu části škody, neboť výše náhrady 1.925.452,30 Kč přesáhla jen mírně jednu třetinu způsobené škody a z navrhovaných měsíčních splátek ve výši 2.000,- Kč je zřejmé, že valná část škody zůstane neuhrazena a pro poškozenou společnost je v podstatě nedobytná. Postup obviněné při náhradě škody nelze vyzvedávat jako výjimečný. Dovolatelka soudům dále vytkla, že na straně obviněné nelze spatřovat pouze okolnosti polehčující, jak to téměř bez výhrad naznačují. Výjimku představuje zmínka v rozsudku soudu prvního stupně o tom, že obviněná pokračovala v páčání trestné činnosti po delší dobu; odvolací soud o přitěžujících okolnostech nehovořil vůbec. Přitom z hlediska posouzení okolností hovořících v neprospěch obviněné nelze podle jejího názoru nevidět nejen délku doby páčání trestné činnosti, která představuje časové údobí přes 6 let, ale i to, že obviněná se dopouštěla trestné činnosti sofistickovaně, využívala svých odborných znalostí i znalostí poměrů ve společnosti k jejímu zastírání. Soudy podle dovolatelky nevzaly též v potaz, že jednání obviněné

nebylo motivováno sociální potřebností, nýbrž snahou zajistit si na úkor cizího majetku luxusní životní podmínky, což je pohnutka jistě hodná zavržení. Zdůraznila, že závěr o existenci jen více významných polehčujících okolností při nedostatku okolností přitěžujících, což by mohlo být považováno za okolnosti případu odůvodňující postup podle § 40 odst. 1 tr. zák., v případě obviněné nebylo možno dovodit. Nesouhlasila ani s názorem soudů, že z hlediska preventivně výchovného působení trestu uložením nepodmíněného trestu odnětí svobody by v daném případě byl společnosti vyslán negativní signál ve vztahu k významu polehčujících okolností; přiklonila se spíše k názoru opačnému, a sice že generálně preventivním účinkem se v daném případě bude zcela mýjet uložení podmíněného trestu ve výměře značně pod dolní hranici zákonné trestní sazby. Takový trest nemůže být dostatečně odrazující pro potenciálního pachatele obdobné trestné činnosti, spíše ho může naladit pozitivně u vědomí toho, že si může po delší dobu vylepšovat svůj životní standard na úkor cizího majetku pod hrozbou „pouhého“ podmíněného trestu odnětí svobody. Poukázala na to, že obviněná se trestného činu dopustila v úmyslu přímém, a správně proto bylo aplikováno ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák., neboť její činnost byla páchána za okolností umožňujících použití vyšší trestní sazby. Závěrem opakovaně shrnula, že soudy nesprávně aplikovaly ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák., aniž pro takový postup byly splněny zákonné podmínky, a toto nesprávné právní posouzení podmínek mimořádného snížení trestu odnětí svobody vedlo k uložení trestu mimo zákonem stanovenou trestní sazbu.

Nejvyšší státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. 12. 2008, sp. zn. 2 To 112/2008, i rozsudek Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 26. 9. 2008, sp. zn. 29 T 7/2008, zrušil ve výroku o uložení trestu odnětí svobody, aby zrušil také další rozhodnutí na zrušené části těchto rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby Krajskému soudu v Ostravě - pobočce v Olomouci přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Obviněná se do konání neveřejného zasedání k dovolání nejvyšší státní zástupkyně nevyjádřila.

Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání je podle § 265a tr. ř. přípustné, že je podala včas oprávněná osoba a že splňuje náležitosti obsahu dovolání ve smyslu § 265f odst. 1 tr. ř.

Protože nebylo možné dovolání odmítnout podle § 265i odst. 1 tr. ř., dovolací soud přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející, a shledal, že dovolání je důvodné.

Podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.

Odvolání státního zástupce bylo zamítnuto poté, co odvolací soud na jeho podkladě meritorně přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně. Dovolání je v tomto případě možné podat, jen byl-li v řízení napadenému rozhodnutí předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. V souladu s touto podmínkou dovolatelka odkázala na důvody dovolání uvedené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř.

S odkazem na důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Z důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

Je zjevné, že námitky dovolatelky lze pod uplatněný důvod podřadit.

Účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti (§ 23 odst. 1 tr. zák.). Podle § 31 odst. 1 tr. zák. při stanovení druhu trestu a jeho výměry přihlédne soud k stupni nebezpečnosti trestného činu pro společnost (§ 3 odst. 4 tr. zák.), k možnosti nápravy a poměrům pachatele.

Podle § 40 odst. 1 tr. zák. má-li soud vzhledem k okolnostem případu nebo vzhledem k poměrům pachatele za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody tímto zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze účelu trestu dosáhnout i trestem kratšího trvání, může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby tímto zákonem stanovené. Citované ustanovení je jedním z prostředků individualizace trestu a umožňuje zmírnění trestu odnětí svobody a řešit tak situace, kdy trest odnětí svobody uložený v rámci zákonné trestní sazby by neodpovídal okolnostem případu a osobě pachatele a kdy dolní hranice trestní sazby stanovená v zákoně by byla pocitována jako překážka bránící uložení přiměřeného trestu. Použití tohoto ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody je vždy třeba vnímat jako výjimku, nemohou je odůvodnit jen běžně se vyskytující skutečnosti ani případné přesvědčení soudu, že trest uložený v mezích zákonné trestní sazby by byl pro pachatele příliš přísný, a musí být proto pečlivě a přesvědčivě odůvodněno (k tomu též usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 1416/2003). Tento předpoklad rozhodnutím soudů obou stupňů splněn nebyl.

Z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně se v daných souvislostech podává, že za relevantní skutečnosti pokládal existenci významných polehčujících okolností na straně obviněné. Upozornil tak na plné doznání obviněné, že byla naprosto zásadním způsobem nápomocná orgánům činným v trestním řízení, že činu upřímně litovala, což dokládá fakt, že dobrovolně nahradila nezanedbatelnou část způsobené škody (více jak jednu třetinu) a s poškozeným uzavřela dohodu o dalších splátkách, kterou v době rozhodování soudu plnila. Zvláště doznání obviněné a její součinnost s orgány činnými v trestním řízení označil za okolnosti zásadní, mimo jiné i proto, že významně zjednodušily dokazování v trestní věci. Soud uzavřel, že „existenci více významných polehčujících okolností je nutno považovat za moment, kdy poměry na straně pachatele odůvodňují postup podle § 40 odst. 1 tr. zák.“ Současně shledal, že použití nesnížené trestní sazby odnětí svobody by pro obviněnou bylo nepřiměřeně přísné a že účelu trestu lze u ní dosáhnout i trestem kratšího trvání (strana 22 rozsudku).

Odvolací soud tyto závěry akceptoval s tím, že soud prvního stupně podle něj správně vyhodnotil jak okolnosti polehčující ve smyslu § 33 písm. g), h), ch), j) tr. zák., tak i význam okolnosti přitěžující podle § 34 písm. j) tr. zák., tj. pokračování v páchání trestného činu po delší dobu. Přisvědčil mu, že obviněná se doznala ke spáchání činu ještě před zahájením trestního stíhání a že vzhledem k mimořádně vstřícnému přístupu obviněné, která plně doznala výši škody, kterou svým trestným jednáním způsobila, při zjišťování skutkového stavu věci mohl soud prvního stupně vycházet pouze z výpovědí zástupců poškozené společnosti, z výpovědi obviněné a listin, nebylo třeba vyslýchat svědky uvedené ve výroku rozsudku, což mělo vliv na délku trestního řízení. Podle jeho názoru mělo doznání obviněné vliv i na zjištěný rozsah její trestné činnosti, poněvadž nelze vyloučit, že ne všichni svědci by si vzpomněli na částky, které jim byly vyplaceny, a při aplikaci zásady in dubio pro reo by škoda nemusela dosáhnout rozhodující hranice 5 milionů Kč. Za významnou polehčující okolnost je i podle odvolacího soudu nutno považovat částečnou náhradu škody dle možností obviněné, která uhradila 1.925.452,30 Kč a splácí měsíčně částku 2.000,- Kč; takový přístup označil za výjimečný, svědčící o tom, že obviněná činu upřímně lituje. Tyto polehčující okolnosti lze podle odvolacího soudu oprávněně považovat za takové poměry obviněné, v jejichž důsledku by použití trestní sazby odnětí svobody § 248 odst. 4 tr. zák. pro ni bylo nepřiměřeně přísné, přičemž účelu trestu lze dosáhnout i trestem kratšího trvání (strana 21 usnesení).

Z odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů je tedy patrné, že použití ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. založily na „poměrech pachatele“, jak výslovně konstatoval soud prvního stupně s vysvětlením, že okolnosti případu nejsou důvodem, který by jej vedl k aplikaci § 40 odst. 1 tr. zák. se zřetelem k závěrům učiněným stran naplnění materiálních předpokladů pro použití kvalifikované skutkové podstaty trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 4 tr. zák. (strana 21 rozsudku). K tomuto názoru se připojil i odvolací soud, když konstatoval, že jím vyjmenované polehčující okolnosti lze oprávněně považovat za takové poměry obviněné, které při splnění ostatních zákonných předpokladů odůvodňují aplikaci § 40 odst. 1 tr. zák. Se způsobem hodnocením poměrů obviněné a s názory soudů na jejich význam pro postup ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. se ztotožnit nelze.

V obecné rovině je třeba uvést, že poměry pachatele se týkají hodnocení jeho osoby. Jde o okolnosti, které charakterizují osobu pachatele jako objektu trestu, a o okolnosti, pro které je stejný trest pro různé pachatele různě citelný. V podstatě jde podle praxe soudů o rodinné a osobní poměry, které existují nikoli v době spáchání trestného činu, ale v době rozhodování o trestu. Jsou jimi např. majetkové poměry pachatele, vážný zdravotní stav jeho či zdravotní stav jeho rodiny, péče o početnou rodinu, těhotenství pachatelky, některé z polehčujících okolností, jež se projevily až po spáchání trestného činu, apod. (k tomu např. rozhodnutí č. 47/1974, 35/1963, 19/1967 Sb. rozh. tr.). Za okolnosti této povahy, charakterizující osobu pachatele, nelze označit skutečnost, že se pachatel k činu doznal, litoval ho a pomáhal ho objasnit či skutečnost, že pachatel nahradil škodu způsobenou trestným činem. Tyto okolnosti lze ve většině případů považovat jen za obvyklé, nikterak výjimečné či mimořádné okolnosti případu (nikoliv poměry pachatele), které nemohou odůvodnit snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici ve smyslu požadavků kladených na postup podle § 40 odst. 1 tr. zák. (k tomu srov. rozhodnutí č. II/1967, 35/1963, 19/1967, 41/1976 Sb. rozh. tr.).

Ač výrok o vině obviněné v rozsudku soudu prvního stupně nebyl napaden řádným ani mimořádným opravným prostředkem, není od věci připomenout, že při úvahách o právním posouzení skutku obviněné, v souvislosti s hodnocením stupně nebezpečnosti činu obviněné pro společnost a naplněním materiálních znaků trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 4 tr. zák., soud prvního stupně jmenovitě upozornil na extrémně dlouhou dobu, mimořádně vysoký počet útoků i to, že hranice škody velkého rozsahu (tj. 5 milionů Kč) byla překročena nezanedbatelným způsobem (strana 19 rozsudku). Tato zjištění ostatně vedla soud prvního stupně k závěru, že za daných okolností nelze použití ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. odůvodnit „okolnostmi případu“. Z toho plyne, že si byl vědom právního názoru respektovaného trestněprávní teorií i praxí, podle něhož při právní kvalifikaci činu a ukládání trestu nelze zároveň dovodit, že je splněna materiální podmínka pro použití vyšší trestní sazby ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák., a přitom aplikovat ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. o mimořádném snížení trestu odnětí svobody se zřetelem na okolnosti případu. Vyjádření závěru soudu, že stupni společenské nebezpečnosti činu by odpovídal trest odnětí svobody uložený pod dolní hranicí vyšší trestní sazby, lze dosáhnout rozhodnutím, že pro přihlédnutí k okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby nejsou splněny podmínky ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák. Při závěru soudu, že je splněna materiální podmínka uvedená v ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák., a při právní kvalifikaci činu odpovídající okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby však není vyloučena aplikace ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. se zřetelem na poměry pachatele (k tomu rozhodnutí č. [48/1998](#) Sb. rozh. tr.).

Dovolací soud souhlasí s dovolatelkou, že v posuzovaném případě okolnosti, na něž odkazují soudy obou stupňů, nevybočují z rámce „běžných“ polehčujících okolností, které ani ve svém souhrnu přesvědčivě neodůvodňují použití ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. v rozsahu a z důvodů aplikovaných soudem prvního stupně.

Jakkoliv je nesprávný již sám závěr soudu prvního stupně a potažmo i odvolacího soudu, že skutečnosti, jimiž odůvodnily použití ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák., jsou podřaditelné pod „poměry pachatele“, nelze nevidět, že jimi uváděné okolnosti, které mají nepochybně povahu okolností

polehčujících podle § 33 písm. g), h), ch), j) tr. zák., byly hodnoceny nevyváženě v kontextu s ostatními okolnostmi charakterizujícími povahu a závažnost spáchaného trestného činu a že jejich význam byl přeceněn. Ani dovolací soud se nebrání názoru, že nelze vyloučit, že více okolností, které jinak samy o sobě jsou jen obecnými okolnostmi polehčujícími, ve svém souhrnu nabudou v konkrétním případě takového významu, že je bude možno posoudit jako výjimečné okolnosti případu, popř. poměry pachatele, ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák., zvláště pak při nedostatku okolností přitěžujících (k tomu např. rozhodnutí č. [21/1970](#) Sb. rozh. tr.). O takovou situaci ovšem v posuzované věci nejde.

Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně vyzvedl doznání obviněného, učiněné dokonce ještě před zahájením trestního stíhání, jak to dokládají svědecké výpovědi jejich nadřízených Ing. M. H. a Ing. J. M., a mimořádně vstřícný přístup obviněné při objasňování trestné činnosti. Jak ovšem výstižně podotýká dovolatelka, význam doznání není možné přeceňovat, poněvadž nebylo nikterak spontánní a dobrovolné. Svědci Ing. M. H. a Ing. J. M. potvrdili, že existující problém byl náhodně odhalen při analýze produktivity skladníků a teprve na výzvu a po urgencích obviněná svoji trestnou činnost doznala po předložení listin, které její nesprávný postup prokazovaly, nejprve svým nadřízeným a posléze i před orgány činnými v trestním řízení. Lze souhlasit s tím, že přístup obviněné relevantně ovlivnil délku trestního řízení, rozsah dokazování v hlavním líčení, pakliže nebylo třeba jako svědky osobně vyslýchat všechny osoby vyjmenované ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně, nicméně ani tento vstřícný postoj nemění nic na tom, že byly shromážděny usvědčující důkazy v takovém rozsahu a kvalitě, že vedly ke spolehlivému usvědčení obviněné. Dovolací soud zcela souhlasí s námitkou dovolatelky, že úvaha odvolacího soudu o možné modifikaci výše škody a tím i zpochybnění právní kvalifikace skutku je nepřijatelná a nerelevantní.

Dovolací soud nikterak nezpochybnuje, že obviněná trestného činu upřímně litovala, ale tato polehčující okolnost stěžejně může mít zvláštní význam vedle částečné náhrady způsobené škody za okolností, učiněných obviněnou, na něž poukazuje odvolací soud v odůvodnění svého usnesení.

Vedle těchto okolností vyhodnocených výrazně ve prospěch obviněné ale stranou pozornosti soudů obou stupňů zůstaly ty okolnosti, které obecně lze hodnotit jako okolnosti přitěžující a na něž důvodně nejvyšší státní zástupkyně v dovolání poukazuje. Především nutno upozornit na výjimečně dlouhou dobu, po níž obviněná v trestné činnosti pokračovala, na velký počet útoků, že trestnou činnost páchala promyšleně a sofistickovaně, zneužívajíc svých odborných znalostí, znalostí poměrů v obchodní společnosti i svého výsadního postavení v ní. V této souvislosti nutno odmítnout úvahu soudu prvního stupně, že protiprávní jednání obviněné umožnil sám poškozený, a to jednak kumulací funkcí, jednak nepropracovaným a nedostatečným kontrolním mechanismem. Nedostatky v kontrolní činnosti poškozené společnosti, které umožnily nebo usnadnily páchání majetkové trestné činnosti k její škodě, totiž není možné považovat podle stávající praxe soudů za okolnosti odůvodňující postup podle § 40 odst. 1 tr. zák. (k tomu srov. rozhodnutí č. [48/1974](#) Sb. rozh. tr.). Soudy také do svých úvah nikterak nepromítly fakt, že i podle vyjádření obviněné tato měla z trestné činnosti měsíčně získat cca 70.000,- Kč, že její jednání nebylo motivováno sociální potřebností, nýbrž snahou zajistit si luxusní podmínky k životu, neboť sama udala, že peníze si neukládala, pořizovala si velmi drahé předměty, neuvědomovala si hodnotu peněz.

Stejně tak význam polehčující okolnosti, že obviněná vedla před spácháním trestného činu řádný život [§ 33 písm. g) tr. zák.], neboť nebyla odsouzena, projednána pro přestupek a k její osobě nebyly zjištěny negativní poznatky, je relativizován především dobou páchání trestné činnosti a množstvím útoků proti cizímu majetku.

Za výše vyložených okolností nebylo možné přitakat závěru soudu prvního stupně, který patrně sdílel i odvolací soud, že sama existence více významných polehčujících okolností by mohla odůvodňovat postup podle § 40 odst. 1 tr. zák. (třebaže by se tak mohlo zpravidla stát pro okolnosti případu,

nikoliv poměry pachatele), neboť zde existovala celá řada neméně významných okolností přitěžujících, v důsledku jejichž existence závěry soudů budí opodstatněně pochybnosti.

Zákonná trestní sazba a výměra trestu v jejím rámci může být vnímána zejména ze strany obviněné jako výměra s převažujícím represivním prvkem, nicméně aplikace ustanovení trestního zákona upravující mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby je vázána na zjištění konkrétních skutečností, které tuto výjimečnost odůvodňují. Musí být dány zákonné důvody spočívající ve specifických okolnostech případu nebo osobních poměrech pachatele, z nichž by bylo možno dovést, že by použití trestní sazby odnětí svobody trestním zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že by účelu trestu mohlo být dosaženo i trestem kratšího trvání. Tyto dvě podmínky (resp. alespoň jedna z nich) musí do určité míry nabýt forem, jimiž se odlišují od obvyklých okolností případu a obvyklých poměrů pachatele. Dovolací soud je ve shodě s dovolatelkou přesvědčen, že soudy akcentované skutečnosti označené jako poměry obviněné (o něž ve skutečnosti ani nešlo), nedovolují učinit přesvědčivý závěr o tom, že by použití trestní sazby odnětí svobody stanovené trestním zákonem v § 248 odst. 4 tr. zák. bylo pro obviněnou nepřiměřeně přísné a že lze účelu trestu dosáhnout i trestem kratšího trvání za použití ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. o mimořádném snížení trestu odnětí svobody, přičemž už zcela mimo akceptovatelné závěry je uložení podmíněného trestu odnětí svobody.

Protože napadené usnesení Vrchního soudu v Olomouci v části, v níž byl ponechán beze změny výrok o trestu odnětí svobody rozsudku Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 26. 9. 2008, sp. zn. 29 T 7/2008, spočívá na jiném nesprávném hmotně právním posouzení a obviněné byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byla uznána vinnou, ve smyslu důvodů dovolání uvedených v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), h) l) tr. ř., Nejvyšší soud je v tomto rozsahu z podnětu dovolání nejvyšší státní zástupkyně zrušil (§ 265k odst. 1, 2 tr. ř.). Zrušil také všechna další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu (§ 265k odst. 2 tr. ř.). Vrchnímu soudu v Olomouci přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl (§ 265l odst. 1 tr. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)